

2020-02-06
Fi2020/00451/SPN**Finansdepartementet**Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag till Boverket att utreda vissa avgiftsfrågor

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att utreda:

- om byggnadsnämnderna bör ges möjlighet att ta ut avgifter för att täcka kostnaderna i samband med vissa tillsynsuppgifter enligt plan- och bygglagstiftningen, och
- förutsättningarna för att införa en byggsanktionsavgift vid överträdelse av ett partiellt startbesked och när tiden för ett tidsbegränsat lov har gått ut och den aktuella platsen inte återställts samt föreslå en ändamålsenlig storlek på sådana avgifter.

Vid utförandet av uppdraget ska Boverket beakta och beskriva svårigheter med att ta ut avgifter i olika typer av tillsynsärenden, och bl.a. ta ställning till vem som ska betala en avgift, vid vilken tidpunkt avgiften ska tas ut och om uttaget ska vara beroende av utgången i ett tillsynsärende.

Myndigheten ska lämna förslag till nödvändiga författningsändringar. I uppdraget ingår även att beskriva och beakta konsekvenserna av ett genomförande av förslagen för bl.a. kommunerna. Om förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen ska de särskilda överväganden som gjorts i enlighet med 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas.

Boverket ska inhämta synpunkter från länsstyrelserna, Lantmäteriet, Ekonomistyrningsverket, Sveriges Kommuner och Regioner samt ett urval av representativa kommuner. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2021 till regeringen (Finansdepartementet).

Bakgrund

Avgifter vid tillsyn enligt plan- och bygglagstiftningen

Kommunernas byggnadsnämnder ansvarar för tillsynen över att byggherren fullgör sina skyldigheter enligt plan- och bygglagen (2010:900) förkortad PBL, och att bestämmelserna i 8–10 kap. PBL, och anslutande föreskrifter följs. I plan- och bygglagen finns bestämmelser om byggnadsnämndens möjlighet att ta ut avgifter för att täcka genomsnittliga kostnader för olika beslut och andra åtgärder, bl.a. för tillsyn under byggskedet (se 12 kap. 8–11 §§ PBL). Byggnadsnämndens allmänna tillsynsverksamhet omfattas inte av denna möjlighet, utan är skattefinansierad. Denna verksamhet kan exempelvis avse tillsyn över ovårdade tomter och förfallna byggnader, lekplatser, enkelt avhjälpna hinder, hissar och kontroll av ventilationssystem, s.k. OVK.

Regeringen har i skrivelsen En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr. 2009/10:79) bedömt att tillsyn i normalfallet bör finansieras genom avgifter, men att det inom vissa områden kan vara lämpligt att låta tillsynen finansieras via skattemedel. Av skrivelsen framgår bl.a. att en tillsynsavgift bör motsvaras av en tydlig motprestation, ha principen om full kostnads-täckning som ekonomiskt mål samt vara lättbegriplig och förutsebar. Vidare framgår att kommunala tillsynsavgifter bör fastställas av respektive kommun.

Enligt Boverkets rapport Ovårdade tomter och förfallna byggnader (rapport 2015:32) finns det en hel del byggnadsverk och tomter i landet vars ägare inte följer plan- och bygglagens krav på underhåll och skötsel. För att komma till rätta med detta behöver förutsättningarna för byggnadsnämndernas tillsyn förbättras. Enligt Boverket är det mycket angeläget att göra en översyn av bl.a. byggnadsnämndernas resurs- och kompetensmässiga förutsättningar att bedriva tillsyn. Rapporten har remitterats och många kommuner, och flera länsstyrelser, framför i sina remissvar att det är särskilt angeläget att utreda förutsättningarna för byggnadsnämnderna att avgifts-finansiera tillsynsarbetet.

Riksdagens ombudsmän har konstaterat att bl.a. resurserproblem kan leda till att byggnadsnämnderna inte bedriver sin tillsyn i tillräcklig omfattning och att ärenden inte handläggs med den skyndsamhet som föreskrivs i förvaltningslagen (bet. 2018/19:JO1 s. 18).

Enligt länsstyrelsernas uppföljning av tillsynsarbetet 2016 (Fi2019/01228/SPN) utgör byggnadsnämndernas brist på resurser ett av de största hindren för kommunernas tillsyn av hissar och handläggning av ärenden om bristande OVK. För att ärendena ska prioriteras av kommunerna har länsstyrelserna föreslagit att byggnadsnämnderna bör få möjlighet att ta ut avgifter.

I propositionen Genomförande av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda (prop. 2019/20:81) föreslås att byggnadsnämnderna ska få nya tillsynsuppgifter, t.ex. när det gäller laddinfrastruktur i befintliga byggnader.

Byggnadsnämndernas tillsynsarbete är centralt för upprätthållandet av plan- och bygglagstiftningen och för att lagstiftningen ska uppfattas som rättvis, rättssäker och effektiv. Byggnadsnämndernas tillsynsarbete bidrar också till en god vardagsmiljö (precisering av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö) i såväl stad som landsbygd. I syfte att förbättra byggnadsnämndernas förutsättningar att bedriva ett effektivt tillsynsarbete behöver det utredas om byggnadsnämnderna bör ges möjlighet att ta ut avgifter för att täcka kostnader som uppstår i tillsynsärenden och som i dag finansieras med skattemedel.

Nya byggsanktionsavgifter

Byggnadsnämnden ska ta ut en särskild avgift (byggsanktionsavgift) vid överträdelse av vissa bestämmelser i plan- och bygglagstiftningen (11 kap. 51 § PBL). Vid fastställandet av avgifternas storlek ska hänsyn tas till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Sanktionsavgifternas storlek regleras i 9 kap. plan- och byggförordningen (2011:338).

Byggnadsnämnden har möjlighet att ge ett startbesked för en begränsad del av de arbeten som omfattas av ett beslut om lov, t.ex. för att utföra grundkonstruktionen i ett lämnat bygglov. Detta underlättar särskilt ett snabbare genomförande av större projekt när såväl projektering som genomförande kan ske stegvis. Enligt rättspraxis saknas det dock förutsättningar att ta ut en byggsanktionsavgift om åtgärder som inte omfattas av ett partiellt startbesked vidtas (se bl.a. MÖD 2017:3). Förutsättningar att införa en sådan byggsanktionsavgift bör därför utredas. Det bör även utredas om det kan

införas en byggsanktionsavgift för situationen då tiden för ett tidsbegränsat bygglov har gått ut och platsen inte återställts.

I Boverkets rapport Analys av reglerna om enkelt avhjälpna hinder (rapport 2018:31) har myndigheten identifierat ett antal faktorer som bidrar till att det fortfarande finns hinder mot tillgänglighet. Enligt Boverket bör det övervägas att införa en byggsanktionsavgift för fastighetsägare som inte avhjälpes dessa hinder. Förutsättningarna för att införa en sådan avgift bör mot denna bakgrund utredas.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Ann-Kristin Kaplan Wikström

Kopia till

Ekonomistyrningsverket
Lantmäteriet
länsstyrelserna
Sveriges Kommuner och Regioner